

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De Rubricis Missarum Communis Sanctorum. XVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40214

Vigilias Mortuorum; quia in Missa de Requiem fieri non potest Commemoratio illius de quo fit Officium. Hoc loco monentur Sacerdotes, Sacrificium Missæ Defunctorum hac die applicandum esse omnibus Defunctis, ex intentione Ecclesiæ: neque idè fit iniuria ijs, pro quibus quotidiana fortè extat obligatio Missæ. præualet enim lex tacita rationabilis Ecclesiæ priuatæ legi testatorum.

19 In Absolutione solempni Defunctorum hac eadem die, quia solent multi circuire sepulchra, illud obseruare debent, quòd vltima Absolutio faciendâ erit ad lecticam mortuorum, cum *ps. Libera me* longiori, & Oratione, *Absolue*, in numero plurali: quæ habetur inter Psalmos Graduales. Eadem autem hîc militat ratio, qua *Burchardus supra pag. 13.* nos monuit, vltimo semper loco recitandam esse in Missa orationem *Fidelium*, quæ est Generalis pro Defunctis, post Collectas speciales, vt hæc vltima ceteras colligat. Ad alia verò sepulchra possunt distribui Responsoria Nocturnorum, addendo singulis *ps. Requiem*, vt fit in tertio & sexto. Fiat aspersio & incensatio ter, in medio, à dextris, & à sinistris, cum Orationibus, vt in Missali, de pluribus, omiſſis Secretis. Post Orationem non dicitur *Requiem*, &c. nisi post vltimam Absolutionem, quæ fit in medio Ecclesiæ; cui additur per

Cantores, *Requiescant in pace. Amen.*

20 Vbi fiunt aliæ solempnes Missæ pro Episcopis, Canonicis, & alijs, ne tamen omittatur Missa de die infra Octauam omnium Sanctorum: argumento à fortiori sumpto ab ijs quæ diximus *num. 18.* etenim Missa hæc de Requiem vicem gerit Anniversarij; quod non excludit Missam concordantem cum Officio. Vide *pag. 10.*

21 Addam hoc loco, quòd initio Aprilis, & in fine Maij, seu initio Iunij, aliqua Sanctorum Festa mutant ritum à tempore non Paschali ad Paschale, & è conuerso, Missæ quæ Officia, si propria defint, tumenda erunt de Communi: sed Missa S. Barnabæ dicitur vt in Festo S. Marci, præter Orationes, Epistolam, & Euangelium.

22 Denique, vbi celebratur Festum sanctissimi Rosarij ex Decreto Gregorij XIII. de quo dicemus in Commentarijs Breuiarij, ne tamen dicatur ea Missa, quæ nomine Rosarij circumfertur, concessâ tantùm Ordini Prædicatorum à sacra Rituum Congregatione *die 25. Iunij 1622.* & prohibita fuit alijs eodem die, & rurſus *die 8. April. 1628.* sed fiat Missa vt in Festo sanctæ Mariæ ad Niues; quod obseruatur in Æde Laurentiana, ex Synodo Diœcesana 1626. vel vt in Natiuitate, mutato nomine in Festiuitatis; quod fit Bononiæ: sed illud prius magis placet.

De Rubricis Missarum Communis Sanctorum. XVI.

1 **C**ommunes Missæ inseruiunt tum celebrandis Sactorum aliorum Festis quæ habentur in Calendario, & nihil habent proprium, vel non habent omnia, vt videre est in Proprio Sanctorum; tum celebrandis eo-

rum Festiuitatibus qui extra Calendarium occurrunt in pluribus locis, præsertim verò Patronis locorum, & Titularibus Ecclesiarum, qui omnino nihil habent proprium in Missali.

2 Est autem liberum cuiumque recitare

citare Missam quam maluerit ex eodem Communi, ubi sunt plures Missæ, & multò magis Epistolam, & Evangelium, ex ibidem assignatis, ut habetur in Rubricis ante Commune unius *Marr. non Pontificis, & ante Missam de pluribus Martyribus tempore Paschali*. Maximè verò decet illud Evangelium legere, quod in Officio habet Homiliam in Breniario approbatam, ut concordet Missa cum Officio; quamquam in Octauario nostro Homiliæ nunc habentur de quouis Evangelio quod in Missali legitur.

3 Et quidem de Festo Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ meminit *Microl. c. 43.* & ex generali fieri consuetudine, docet *Radulph. Prop. 17.* Ad quod Festum, scilicet Patroni loci, tenentur etiam Regulares eiusdem loci, non autem ad Octauam celebrandam, ex Decreto S. Rituum Congregationis, ad populorum excitandam pietatem erga Sanctos eorundem Patronos locorum.

4 Porrò Missæ Communes de Sanctis numero 24. ad sex titulos reducuntur, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, Mulierum sanctarum, & Dedicacionis Ecclesiæ: Apostolorum autem Missa de Vigilia tantum est communis. Martyrum Missæ sunt, vel plurium, vel Pontificis & Martyris, vel non Pontificis, vel extra tempus Paschale, vel tempore Paschali. Quo tempore, ut ait S. *Ambros. Sermone 74.* dignum & congruum est, ut post lætitiâ Paschæ, quam in Eccle-

sia celebramus, gaudia nostra cum SS. Martyribus conferamus, qui confortes fuerunt Dominicæ passionis, & ideò de his Missæ Paschales habentur, non de alijs; in quorum Missis communibus additio sit solummodò cantici Paschalis *Alleluia*, ut dicitur in *Rubrica ante Commune plurimorum Martyrum extra tempus Paschale*.

5 Confessores autem: quam vocem non accipimus ut apud antiquos, pro ijs qui Christi fidem interpellati coram fidei hostibus confessi sunt, vel experti aliquod tormentum, non tamen occubuerunt (lege *Cyprianum Epistola 7. & 9. cum Schol. Pamelij*) sed accipimus, ex hodierno vsu, pro ijs qui sanctè vixerunt, qui vel sunt Pontifices, vel Doctores, vel non Pontifices, vel Abbates.

6 Virgines item vel vna, vel plures, vel Martyres etiam, vel non Martyres. Mulieres denique sanctæ vel sunt Martyres, non Virgines; vel neque Virgines, neque Martyres.

7 De quibus Missis, Euangelij & Epistolis mentio est apud *Durand. lib. 7. à cap. 43. ad 47.* Ante S. Gregorium nulla est mentio Missarum de Communi Sanctorum: in cuius *Sacramentario* adsunt Missæ de Communi Martyris, & plurium; unius Confessoris, & plurium; Virginum, & Martyrum. *Pamelius* in tertio libro *Sacrament.* facit earum auctorem maiori ex parte *Alcuinum*.

8 Rubrica illa, videlicet,

Commune Martyrum tempore Paschali, scilicet à Dominica in Octaua Paschæ, vsque ad Vigiliam Pentecostes,

† Causam apertam habet: quia infra Octauam Paschatis, & à Vigilia Pentecostes vsque ad Trinitatem, neque

etiam de Patrono sit Officium sine privilegio. Quòd si ijs diebus cantanda sit Missa ob concursum populi, quod conce-

conceditur in 1. par. Rubr. tit. 6. ab-
quæ dubio Missa erit vt in tempore
Paschali; quia tempus Paschale ter-
minatur in Sabbato ante Trinitatem,
vt suprâ docuimus: quod etiam nota
pro Votiuus solemnibus pro re graui,
de aliquo Sancto, aut pluribus, per eos
dies celebrandis, quæ non prohiben-
tur in Rubricis generalibus.

9. Dedicatio Ecclesiæ anniuersaria
celebratur; cuius nomina sunt multa,
& varia. Nam Ecclesia vox Græca est,
& concionem significat, *Ath.* 19. seu
conuocationem, ex *Cyrillo Catech.* 18.
dicta etiam est Cœnaculum, à cœna
Domini, apud *Baron.* anno 57. & 59.
Domus Dei, Orationis; Dominicum,
quasi Dei locus; Templum, quasi te-
ctum amplum; Basilica Regis regum,
Martyrium, Confessio, & Oratorium.
lege *Durand. lib. 1. de Ritibus cap. 1.*
iure igitur Dedicatio celebratur. Ex au-
thoritate Apostolica, inquit *Radulph.*
Propos. 17. Constantinus edixit, ex
Eusebio lib. 4. Athan. docuit *Apolog. 2.*
S. August. habuit in eadem Sermo-
nem 252. de Tempore, & alios. Extant
Canones *Felicis IV. & Gregory I. de*
Consecr. Dist. 1. cap. 17. Solemnitates.
vbi affertur exemplum Christi con-
currentis ad Encœnia, id est, Dedic-
ationem Templi Ierosolymitani, *Ioan-*
nis 10. Dedicantur autem, ait *Alcui-*
nius de Cœna Domini, vt in eis inuitetur
aduentus Angelorum, & homines in
eas intrantes etiam ab exili cogitatione
se contineant. *Solue calceamentum de*
pedibus tuis: locus enim, in quo stas, ter-
ra sancta est. hæc ille. *S. Thom. 3. part.*
quest. 85. art. 3. ad quartum. Ideo, ait,
consecratur Ecclesia, quia sancta est
Ecclesia sponsa Christi, & cum Octa-
ua celebratur, de *Consecr. Distinct. pra-*
dicta, ad denotandam gloriosam Resur-

rectionem futuram eiusdem. Hæc ibi.

10. Nota parenthesis in Oratione
Secreta huius Missæ: ea enim verba,
quæ parenthesi clauduntur, omitti de-
bent, cum dicitur Missa de Dedic-
atione alicuius Ecclesiæ, quæ non est
eadem ipsa, in qua celebratur; vt in
Dedicatione Basilicarum Saluatoris
& Apostolorum Petri & Pauli, quæ
ab vniuersis celebrantur, extra eas-
dem Ecclesias; & in Dedicationibus
Cathedralium Ecclesiarum, quæ iu-
bentur celebrari ab omnibus diœce-
sanis. Me præsentem, ad hunc finem
facta est parenthesis, quam ferè om-
nes ad hanc fortè diem ignorauerunt.
Collecta & Secreta habentur in *Sacra-*
mentar. Gregor.

In Dedicatione Ecclesiæ Cathedra-
lis, quæ (vt inhuimus, & in secundo
Tomo docemus) celebrari debet à
Clero ciuitatis, & Diœcesis, dicitur
Credo, etiam extra propriam Ecclesiam;
sicuti fit in Dedicationibus Basilica-
rum Saluatoris & Apostolorum Petri
& Pauli, etiam extra eorum Basilicas,
ob rationem allatam, cum de Symbolo
ageremus pag. 38. quia & eodem modo
quo totus Orbis veneratur Basilicas,
Cathedralem alteram Vrbs, hoc est,
Saluatoris, alteram quasi Cathedralem,
nempe SS. Apostolorum; debet vna-
quæque ciuitas & Diœcesis magis mi-
nùsve suam venerari Cathedralem:
& extra eandem, in eiusdem gratiam,
recitare Symbolum in Missa. Ratio
verò eorum, qui dicunt, ideò recitari
Symbolum in Dedicatione Cathedra-
lis Ecclesiæ, quia etiam extra eam-
dem est primæ classis, non sufficit:
quia Festum sancti Ioannis Baptistæ
est primæ classis vbique, & tamen ex-
tra propriam Ecclesiam non dicitur
Credo. Neque item alia ratio satisfacit

cit integrè; quòd nimirum Cathedra-
lis Ecclesia est propria cuiusque, &
potest dici Dedicatio propriæ Ecclē-
siæ, de qua *in Rub. de Symbolo*: quia

verè non est ita propria eo sensu quo
loquuntur Rubricæ Missalis & Bre-
uiarij de Dedicazione propriæ Ec-
clesiæ.

11 *In ipsa die Dedicacionis Ecclesiæ Missa dicitur vt suprâ.*

Ordo Romanus in Dedicacione Eccles. consecrationis Ecclesiæ. lege interim
Non est huius loci explicare ritum *Tobiam nostrum par. 1. cap. 27. 28. 29.*

12 *In ipsa die Dedicacionis Altaris dicitur Missa vt suprâ.*

Antiquitus fiebat annua Dedicatio *Epist. 50. vbi agit de tredecim Alta-*
Altaris, *ex August. Serm. 252. 255. de* ribus dedicandis, quidquid garriant
Tempore. Nam vnique Altari con- Hæretici.
secrato assistere Angelum Dei, pro-
bant exempla *in Prato spir. Sophronij*
cap. 4. & 10.

13 Plura quoque Altaria consecrari
in Ecclesia docet *S. Gregorius libro 5.* *Epist. 14. Demum consecratur Altare,*
ad indicandam sanctitatem Christi,
S. Thom. 3. par. quest. 83. artic. 3.
ad 4. Plura lege de Altaribus *apud*
Tobiam nostrum par. 1. cap. 7.

De Rubricis Missarum Votiuarum in fine Missalis.

XVII.

1 **S**equentes *Missæ Votiuæ, licet pro Sacerdotis deuotione quacumque*
die dici possint per hebdomadam, quando Festum Duplex non oc-
currit: hoc tamen passim, nisi rationabili de causa, fieri non debet, sed, quo-
ad fieri potest, Missa cum Officio conueniat. Cuique autem diei propria
Missa potest assignari, vt Feria secunda, nisi dicatur pro Defunctis, Missa
de sancta Trinitate, Feria tertia de Angelis, Feria quarta de Apostolis,
Feria quinta de Spiritu sancto, vel de sanctissimo Eucharistiæ Sacramen-
to, Feria sexta de Cruce, vel de Passione Domini, Sabbato de sancta Ma-
ria. In ipsis non dicitur Gloria in excelsis, nec Credo, nisi pro publica Ec-
clesiæ causa. In Missa autem beata Maria in Sabbato, & in Missa Ange-
lorum, dicitur tantum Gloria in excelsis.

2 *Tempore Paschali in fine Introitus dicuntur duo Alleluia, & in fine*
Offertorij & Communionis additur Alleluia, vbi non habetur.

3 *Missarum Votiuarum de Trinitate, de Angelis, de Spiritu sancto, de Cru-*
ce, & de sancta Maria, auctorem ali-
quomodo diximus suprâ in Rubricis *gener. 1. par. tit. 4. num. 3. pag. 9. fuisse*
Alcuinum. Docuimus etiam ibidem,
Cur Feriæ secundæ tributa fuerit Missa
de Trinitate, Feriæ tertiæ de Angelis,
Feriæ